

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/42/2019
Identifikačné číslo spisu: 8108011373
Dátum vydania rozhodnutia: 18.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8108011373.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudkýň JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. na neverejnom zasadnutí konanom 18. decembra 2019 v Bratislave s verejným vyhlásením rozsudku 18. decembra 2019, v trestnej veci obvinených V. V. a spol. pre pokračovací trestný čin nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 171a ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb., o dovolaní obvinených V. V., V. C., W. V., T. K. a V. H. proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/32/2018 z 5. decembra 2018, takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/32/2018 z 5. decembra 2018

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 88 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku účinného do 31.12.2005, § 4 ods. 1 zákona č. 166/2003 Z. z., § 321 ods. 1 písm. d), ods. 2, § 322 ods. 3 Trestného poriadku

v neprospech obvinených V. V., W. V., V. C., T. K. a V. H..

II. Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/32/2018 z 5. decembra 2018 v časti týkajúcej sa obvinených V. V., W. V., V. C., T. K. a V. H. zrušuje.

Zrušuje sa aj rozsudok Okresného súdu Prešov, sp. zn. 1T/180/2008 z 24. januára 2018 v časti týkajúcej sa obvinených V. V., W. V., V. C., T. K. a V. H., ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Prešov sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Prešov, sp. zn. 1T/180/2008 z 24. januára 2018 v spojení s rozsudkom

Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/32/2018 z 5. decembra 2018 boli obvinení V. V., W. V., V. C., T. K. a V. H. uznaní za vinných z pokračovacieho trestného činu nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 171a ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. a v znení zák. č. 457/2003 Z. z. na skutkovom základe, že:

obžalovaní V. V., T. K., W. H.

I.

- dňa 23.3.2004 v presne nezistenom čase v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Ubl'a v spolupráci s dvoma osobami ukrajinskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode, ktorú inicioval obvinený T. K., po vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky z územia Ukrajiny, ako aj následný prechod cez územie Slovenskej republiky 12 osobám tak, že obv. T. K. ako hlavný organizátor sa kontaktoval s osobami ukrajinskej národnosti menom „V. A.“ a „M.“ a tiež s nestotožnenou osobou slovenskej národnosti, o čase a mieste prevzatia migrantov, s ktorými bol v neustálom telefonickom kontakte, súčasne svojimi pokynmi riadil činnosť obvineného V. V., ktorý zabezpečil motorové vozidlá a vodičov na prevoz migrantov a tiež bol v neustálom telefonickom spojení s obvineným W. H., ktorý vykonával prevoz migrantov, celý proces prevozu neustále telefonicky koordinoval prostredníctvom mobilného telefónu s obvinenými a vyššie uvedenými osobami ukrajinskej národnosti a tak zabezpečili prevoz migrantov k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., T. K., W. H.

II.

- v presne nezistenom čase z dňa 8.4.2004 na 9.4.2004 v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Ubl'a v spolupráci s dvoma osobami ukrajinskej národnosti menom C. a M., po predchádzajúcej vzájomnej dohode, ktorú inicioval obv. T. K., po vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky z územia Ukrajiny 22 osobám tak, že obv. T. K. ako hlavný organizátor sa kontaktoval s vyššie uvedenými osobami ukrajinskej národnosti, o čase a mieste prevzatia migrantov, následne koordinoval činnosť obvineného W. H. a nestotožnenej osoby, ktorí zabezpečovali prevoz migrantov a obv. V. V., ktorý robil doprovod vozidlám s migrantmi, bol s nimi v neustálom telefonickom kontakte a tak zabezpečili prevoz migrantov do Košíc, kde ich odovzdali doposiaľ nestotožneným osobám,

obžalovaní V. V., V. C., ods. W. W.

III.

- dňa 15.4.2004 v čase asi o 20.00 hod v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného Zboru Ubl'a v spolupráci s Q. A. a s dvoma osobami ukrajinskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode, ktorú inicioval obv. V. V., po vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky z územia Ukrajiny 13 osobám tak, že potom ako osoba ukrajinskej národnosti menom M. ponúkla ods. W. W. možnosť prevedenia osôb, o čom kontaktoval obv. V., ktorý ako hlavný organizátor, sa osobne a telefonicky kontaktoval s osobou ukrajinskej národnosti menom M. a s nestotožnenou osobou ukrajinskej národnosti, o čase a mieste prevzatia migrantov, následne koordinoval činnosť spoluobvinených V. C., Q. A. a ods. W. W., ktorí zabezpečovali prevoz migrantov a doprovod vozidiel s migrantmi, počas celého procesu prevozu bol prostredníctvom mobilného telefónu v neustálom spojení s jednotlivými obvinenými, dával im pokyny, usmerňoval ich činnosť a tak zabezpečili prevoz migrantov k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., V. C., V. H.

IV.

- dňa 20.4.2004 v presne nezistenom čase v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Ubl'a v spolupráci s osobou ukrajinskej národnosti menom M. a nestotožnenou osobou slovenskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode, naplánovaní a rozdelení úloh, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky z územia Ukrajiny 8 osobám tak, že obv. V. V. ako hlavný organizátor, sa kontaktoval s osobou ukrajinskej národnosti menom M., o čase a mieste prevzatia migrantov, na základe telefonických pokynov nestotožnenej osoby s telefónnym číslom XXXX XXX XXX následne koordinoval činnosť obvineného V. H. - vodiča dodávky a obvineného V. C., ktorý robil doprovod vozidlu s migrantmi, bol s obvinenými v neustálom telefonickom spojení, informoval ich o polohe policajnej hliadky, prostredníctvom mobilných telefónov sa dohadovali o trase a tak zabezpečili prevoz migrantov k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., W. V., V. C.

V.

- v presne nezistenom čase zo dňa 22.4.2004 na 23.4.2004 nezisteného miesta v spolupráci s Q. A. a s dvoma nestotožnenými osobami, po predchádzajúcej vzájomnej dohode a vzájomnom naplánovaní a rozdelení úloh, za finančnú odmenu organizovali ilegálne prekročenie štátnej hranice z územia Ukrajiny na územie Slovenskej republiky 20 osobám tak, že obv. V. V. ako hlavný organizátor sa kontaktoval, o čase a mieste prevzatia migrantov, s osobou ukrajinskej národnosti menom M. a následne s nestotožnenou osobou slovenskej národnosti, ktorá ho žiadala o informácie o priebehu a tiež výsledku prevozu osôb, obv. V. koordinoval činnosť obvineného V. C. a taktiež nestotožneného muža - vodiča dodávky mobilným telefónom s číslom XXXX XXX XXX, ktorí zabezpečovali prevoz migrantov, vodiča dodávky informoval o trase, ktorý v čase asi o 20.46 hod. oznámil obv. V. „že je naložený a žiadal ho o doprovod". Zároveň koordinoval aj činnosť obvinených W. V. a Q. A., ktorí robili doprovod vozidlu s migrantmi a počas prevozu bol prostredníctvom mobilného telefónu v neustálom spojení s jednotlivými obvinenými, a tak zabezpečili prevoz migrantov k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., V. C., V. H.

VI.

- v presne nezistenom čase zo dňa 29.4.2004 na 30.4.2004 v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Ubl'a v spolupráci s Q. A. a s najmenej dvoma doposiaľ nestotožnenými osobami ukrajinskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode, ktorú inicioval obv. V. V., po vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky z územia Ukrajiny 20 osobám, ktoré po prekročení hranice prevzali z presne nezisteného miesta v okrese Snina tak, že obv. V. V. ako hlavný organizátor sa kontaktoval s vyššie uvedenými osobami ukrajinskej národnosti, následne koordinoval činnosť obvineného V. H. - vodiča dodávky, obv. V. C. a obv. Q. A., bol s nimi v neustálom telefonickom kontakte a tak zabezpečili prevoz osôb cez mestá Humenné, Strážske, Michalovce, Košíc až k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., V. C., V. H., W. K.

VII.

- v presne nezistenom čase dňa 30.4.2004 v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Ubl'a, v spolupráci s Q. A. a doposiaľ nestotožnenou osobou slovenskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode a vzájomnom naplánovaní a rozdelení úloh, za finančnú odmenu organizovali ilegálne prekročenie štátnej hranice z územia Ukrajiny na územie Slovenskej republiky 6 osobám tak, že obv. V. V. ako hlavný organizátor sa kontaktoval s nestotožnenou osobou slovenskej národnosti s prezývkou „A.", o čase a mieste prevzatia migrantov, koordinoval činnosť obv. V. H., vodiča vozidla s migrantmi, informoval ho o pohybe policajných hliadok v Kamenici a v Snine, robil mu

doprovod, prostredníctvom mobilného telefónu koordinoval činnosť obvinených V. C., Q. A. a W. K., ktorí robili doprovod hlavnému vozidlu a tak zabezpečili nerušený prechod migrantov cez územie Slovenskej republiky k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., W. V., V. C., V. H., W. K.

VIII.

- v presne nezistenom čase dňa 2.5.2004 v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Ubl'a v spolupráci s Q. A. a s najmenej dvoma doposiaľ nestotožnenými osobami, po predchádzajúcej vzájomnej dohode a vzájomnom naplánovaní a rozdelení úloh, za finančnú odmenu organizovali ilegálne prekročenie štátnej hranice z územia Ukrajiny na územie Slovenskej republiky 10 osobám tak, že obv. V. V. ako hlavný organizátor, koordinoval činnosť obvinených V. H., V. C., W. V., Q. A. a W. K., ktorí zabezpečovali prevoz migrantov a doprovod vozidiel s migrantmi, bol s nimi v neustálom telefonickom v kontakte počas priebehu akcie a tak zabezpečili nerušený prechod migrantov cez územie Slovenskej republiky až k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., V. C., V. H.

IX.

- v presne nezistenom čase vo večerných hodinách dňa 3.5.2004 v služobnom obvode Oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Ubl'a v spolupráci s Q. A. a doposiaľ nestotožnenou osobou po predchádzajúcej vzájomnej dohode a vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice z územia Ukrajiny na územie Slovenskej republiky 10 osobám tak, že obv. V. V. ako hlavný organizátor sa kontaktoval s nestotožnenou osobou, o čase a mieste prevzatia migrantov, koordinoval činnosť obvinených V. H., V. C. a Q. A., ktorí zabezpečovali prevoz migrantov a doprovod vozidiel s migrantmi, bol s nimi v neustálom telefonickom kontakte počas priebehu akcie a tak zabezpečili nerušený prechod migrantov cez územie Slovenskej republiky až k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., W. V., V. C., T. K., W. K.

X.

- v presne nezistenom čase zo dňa 17.5.2004 na 18.5.2004 v katastrálnom území mesta Snina v spolupráci s Q. A. a s dvoma nestotožnenými osobami slovenskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode a vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky z územia Ukrajiny presne nezistenému počtu migrantov, ktorú iniciovali obv. V. V. a obv. V. C. tak, že obv. V. V. a obv. V. C. ako hlavní organizátori informovali obv. T. K., obv. W. K., obv. W. V. a obv. Q. A., o čase a mieste prevzatia migrantov a počas prevozu migrantov prostredníctvom mobilných telefónov koordinovali činnosť obv. T. K., ktorý zabezpečoval prevoz migrantov a ostatných obvinených, ktorí robili doprovod hlavnému vozidlu, vzájomne sa informovali o pohybe vozidiel a tak zabezpečili prevoz migrantov k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., T. K.

XI.

- v presne nezistenom čase zo dňa 30.5.2004 na 31.5.2004 v katastrálnom území Snina v spolupráci s najmenej piatimi nestotožnenými osobami slovenskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode, po vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky územia Ukrajiny 15 osobám tak, že obvinený V. V. po telefonickom kontakte s nestotožnenými osobami slovenskej národnosti, o čase a mieste prevzatia migrantov, koordinoval činnosť obv. T. K. a nestotožnené osoby, ktorí zabezpečovali prevoz migrantov a doprovod

vozidiel, počas prevozu bol s nimi v neustálom telefonickom kontakte, tí ho informovali o pohybe vozidiel a tak zabezpečili prevoz migrantov k západným hraniciam Slovenskej republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy,

obžalovaní V. V., V. K., V. C., ods. W. W.

XII.

- v presne nezistenom čase zo dňa 15.6.2004, dňa 16.6.2004 v katastrálnom území Snina v spolupráci s najmenej piatimi nestotožnenými osobami slovenskej národnosti, po predchádzajúcej vzájomnej dohode, po vzájomnom rozdelení úloh a naplánovaní, organizovali za finančnú odmenu nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky najmenej z územia Ukrajiny 12 osobám tak, že obv. V. V. po telefonickom kontakte s nestotožnenými osobami slovenskej národnosti o čase a mieste prevzatia migrantov, koordinoval činnosť obv. V. C. a ods. W. W., ktorí zabezpečovali prevoz a doprovod migrantov, počas prevozu bol s nimi v neustálom telefonickom kontakte, tí ho informovali o pohybe vozidiel a tak zabezpečili prevoz migrantov do mesta Ružomberka, pričom o výsledku prevozu migrantov následne obv. V. telefonicky informoval obv. V. K. a očakával vyplatenie finančnej odmeny od nestotožnenej osoby,

obžalovaní V. V., V. K., V. H., W. K.

XIII.

- v presne nezistenom čase zo dňa 20.6.2004 na 21.6.2004 v katastrálnom území mesta Snina v spolupráci s ďalšími nestotožnenými osobami po predchádzajúcej vzájomnej dohode, naplánovaní a rozdelení úloh za finančnú odmenu organizovali prevoz 22 nelegálnych migrantov z Indie, ktorých po prekročení hranice medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou, prevzali na presne nezistenom mieste a prevážali ich na dodávkovom motorovom vozidle zn. Fiat DUCATO, bielej farby, EVČ XR. s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy, čo sa im nepodarilo, pretože dňa 21.6.2004 v čase o 1:45 hod. pri cestnej kontrole smerom od obce Uhorná pred obcou Krásnohorské podhradie boli zastavení policajnou hliadkou Colného úradu Košice, ale vodičovi auta, v ktorom boli migranti a doprovodu sa podarilo z miesta ujsť,

obžalovaní V. V., V. K., V. C.

XIV.

- v presne nezistenom čase zo dňa 5.8.2004 na 6.8.2004 v spolupráci s najmenej dvoma doposiaľ nestotožnenými osobami ukrajinskej národnosti po predchádzajúcej vzájomnej dohode, ktorú inicioval obv. V. V., naplánovaní a rozdelení úloh za finančnú odmenu organizovali prevoz 19 osobám z Čínskej republiky tak, že po prekročení hranice medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou migrantov prevzali v obci Šejkov, okres Sobrance a týchto prevážali v nákladnom motorovom vozidle zn. Avia EVČ M., s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy, obvinený V. V. ako hlavný organizátor bol v neustálom telefonickom kontakte s nestotožnenými osobami ukrajinskej národnosti, koordinoval činnosť W. Q. vodiča hlavného vozidla, obv. V. C. a obv. V. K., ktorí zabezpečovali doprovod vozidlu s migrantmi, počas prevozu bol s nimi v neustálom telefonickom kontakte, pričom na ceste medzi obcami Spišské Vlachy a Žehra bolo hlavné vozidlo zastavené a kontrolované hliadkou Obvodného oddelenia Policajného zboru v Spišských Vlachoch, okres Spišská Nová Ves a následne vodič vozidla aj s migrantmi boli zaistení,

obžalovaní V. V., W. K., ods. V. Y.

XV.

- dňa 23.8.2004 v čase asi o 19.30 hod. nezisteného miesta v spolupráci s najmenej dvoma doposiaľ nestotožnenými osobami organizovali prevoz 20 nelegálnych migrantov indickej národnosti, ktorých prevzali z parkoviska pred barom P. v Humennom potom, čo migranti ilegálne prekročili hranicu medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou a následne zabezpečili ich prevoz k západným hraniciam Slovenskej republiky,

republiky s cieľom dopraviť ich do krajín západnej Európy, pričom dňa v čase asi o 0:30 hod. v meste Poprad na Ul. R. bolo unikajúce vozidlo zn. Fiat Ducato, EVČ: S., modrej farby, ktoré viedol ods. V. Y., prepravujúce migrantov, zastavené.

Za to bol obvinenému V. V. podľa § 171a ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. v spojení s § 40 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 roky, ktorý mu bol podľa § 58 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. podmienene odložený a podľa § 59 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. mu bola určená skúšobná doba v trvaní 5 rokov.

Obvinenej W. V. bol podľa § 171a ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. v spojení s § 40 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov, ktorý jej bol podľa § 58 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. podmienene odložený a podľa § 59 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. jej bola určená skúšobná doba v trvaní 1 rok.

Obvinenému V. C. bol podľa § 171a ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. v spojení s § 40 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. uložený trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov, ktorý mu bol podľa § 58 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. podmienene odložený a podľa § 59 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 403/2004 Z. z. mu bola určená skúšobná doba v trvaní 3 rokov.

Obvinenému T. K. bol podľa § 171a ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. v spojení s § 40 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov, ktorý mu bol podľa § 58 ods. 1 písm. a) Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. podmienene odložený a podľa § 59 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. mu bola určená skúšobná doba v trvaní 1 rok.

Obvinenému V. H. bolo podľa § 37 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zák. č. 457/2003 Z. z. upustené od uloženia súhrnného trestu, pretože nepodmienečný trest odňatia slobody, ktorý mu bol uložený podľa § 194 ods. 2 Trestného zákona rozsudkom Okresného súdu Humenné, sp. zn. 1T/5/2013 z 27. marca 2013, považoval súd za dostatočný.

Proti predmetnému rozsudku Krajského súdu v Prešove podali obvinení V. V., V. C., W. V., T. K. a V. H. prostredníctvom svojho obhajcu dovolanie z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a teda, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

V odôvodnení dovolania namietali, že dôkazný základ, na základe ktorého súdy oboch stupňov vyniesli odsudzujúce rozsudky, predstavovali odposluchy telefonických hovorov získaných na základe príkazov na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky, ktoré postupne, v rozpore so zákonnými požiadavkami, vydával Krajský súd v Prešove, Krajský súd v Košiciach, Krajský súd v Bratislave a Krajský súd v Banskej Bystrici. To znamená, že prakticky jediným a rozhodujúcim dôkazom, na základe ktorého došlo k uznaniu viny obvinených zo strany obidvoch súdov boli nezákonným postupom získané, a teda v trestnom konaní nepoužiteľné odposluchy telefonickej komunikácie obvinených. Jedným zo zákonov, ktorý umožňuje zásah do ochrany súkromia je aj Trestný poriadok, a to práve umožnením odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky na podklade príkazu. Takýto príkaz však musí byť podľa § 88 ods. 3 Trestného poriadku účinný do 30.12.2005, bez udania akejkoľvek výnimky: vyhotovený písomne, obsahovať odôvodnenie aj so skutkovými okolnosťami, a to osobitne na každú účastnícku stanicu alebo zariadenie, obsahovať určenie účastníckej stanice alebo zariadenia, identifikovať osobu, ak je známa, ktorej sa odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky týka a čas, v ktorom sa bude táto činnosť vykonávať. Ak príkaz nemá tieto

zákonné náležitosti, dochádza k rozporu so zákonom. Pri vyššie spomínaných zákonných náležitosti je najzložitejšou náležitosťou jeho odôvodnenie, pričom poukázal na prípad Basić vs. Chorvátsko a nález Ústavného súdu SR I. ÚS 274/05. Ani jeden zo spomínaných príkazov neposkytuje transparentnú identifikáciu zákonného sudcu, pretože pri mene, funkcii a podpise sudcu je iba nečitateľný podpis. Na drvivej väčšine príkazov chýba uvedenie skutkových okolností odôvodňujúcich ich vydanie, pričom tieto skutočnosti sú odôvodnené len formálne. Príkazy vydávali štyri krajské sudy, čo svedčí o tom, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Predmetné nedostatky konštatoval aj samotný Okresný súd Prešov vo svojom prvom rozsudku z 26. novembra 2014. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že príkazy na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky boli Krajským súdom v Košiciach vydané nie podľa Trestného poriadku, ale podľa § 4 ods. 1 zák. č. 166/2003 Z. z.. V zmysle § 1 ods. 2 tohto zákona sa „tento zákon nevzťahuje na použitie informačno-technických prostriedkov v trestnom konaní podľa osobitného zákona“. Z tohto dôvodu sú preto príkazy vydané Krajským súdom v Košiciach nezákonné a nepoužiteľné v trestnom konaní. Pri zásahu do práva na súkromie fyzickej osoby je potrebné skúmať jeho legalitu, legitimitu a proporcionalitu, preto každý príkaz musí byť riadne odôvodnený, aby dôvody vydania boli zjavné a zreteľné, pretože práve odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny. Dôkaz, ktorý bol získaný a zabezpečený v rozpore s Trestným poriadkom, nemôže v trestnom konaní slúžiť ako dôkaz, a nemôže ani prispieť k náležitému objasneniu veci. Z uvedeného preto jednoznačne vyplýva, že predmetné príkazy nespĺňali náležitosti uvedené Trestným poriadkom, boli vydané v rozpore s ním a teda zároveň aj v rozpore so samotnou Ústavou. Celé odôvodnenie napadnutého rozsudku je tak postavené na nezákonných dôkazoch získaných na základe protiprávne vydaných príkazov na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky, preto navrhli, aby dovolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove, ako aj rozsudok Okresného súdu Prešov zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie.

K dovolaniu obvinených sa vyjadril aj prokurátor Krajskej prokuratúry v Prešove, ktorý poukázal na závery Krajského súdu v Prešove, ktorý sa s týmito námietkami vysporiadal v rámci odvolacieho konania. Nie je možné sa stotožniť s tým, že vydané príkazy sú nepoužiteľné v trestnom konaní. Použitie takto získaných dôkazov v trestnom konaní je predpokladané v § 7 ods. 2 zák. č. 166/2003 Z. z., ktorý platil v čase vydania príkazov a podľa ktorého, ak sa majú informácie získané použitím informačno-technického prostriedku použiť ako dôkaz v trestnom konaní, vyhotoví orgán štátu písomný záznam s uvedením údajov o mieste, čase a zákonnosti použitia informačno-technického prostriedku, k písomnému záznamu orgán štátu priloží záznam a jeho doslovný prepis. Informácie získané použitím informačno-technického prostriedku, ktoré sa nevzťahujú na dôvody jeho použitia uvedeného v žiadosti, sa môžu použiť ako dôkaz v trestnom konaní, len ak sa týkajú trestnej činnosti, v súvislosti s ktorou možno informačno-technický prostriedok použiť. Namietanými skutočnosťami sa už zaoberal aj najvyšší súd v rozhodnutí pod sp. zn. 5To/9/2011. Konajúce sudy v tejto trestnej veci dostatočným spôsobom preskúmali, že zo strany orgánov činných v trestnom konaní nešlo o žiadnu svojvôľu, ale o legálny, legitímny a proporcionálny zásah do súkromia obvinených. Na záver dodal, že nie je splnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a preto navrhol, aby dovolací súd odmietol podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolaní a zistil, že dovolania boli podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku), boli podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobami oprávnenými (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolania spĺňajú obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že obvinení pred podaním dovolania využili svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd zistil, že dovolanie obvinených V. V., W. V., V. C., T. K. a V. H. je opodstatnené, pretože postup krajských súdov pri vydávaní príkazov na odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky podľa § 88 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku účinného do 31.12.2005 a § 4 ods. 1 zákona č.

166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačných prostriedkov bol nezákonný, čím je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Podľa § 382a Trestného poriadku dovolací súd môže rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí o dovolaní, ak zistí, že dôvody dovolania, ktoré bolo podané v prospech obvineného, sú zjavne preukázané a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1.

V zmysle ustanovenia § 386 Trestného poriadku, ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera (ods. 1). Súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podľa okolností prípadu, zruší aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak je nezákonný len niektorý výrok napadnutého rozhodnutia alebo rozhodnutia súdu prvého stupňa a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší dovolací súd len tento výrok. Ak však zruší hoci len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad (ods. 2).

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo niektorého jeho výroku prikáže spravidla súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012-I).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukážu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (pozri Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozs. č. 36110/03 z 2.2.2010, Emen p. Turecku, rozs. č. 25585/02 z 26.1.2010, Van Mechelen a ďalší p. Holansku, Visser p. Holandsku, rozs. č. 26668/95 zo 14.2.2002, Al - Khawaja a Tahery p. Spojenému kráľovstvu, rozs. č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15.12.2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumom odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz, alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje

k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Spôsob hodnotenia dôkazov vykonaných zákonným spôsobom súdmi nižších stupňov nemôže najvyšší súd v rámci dovolacieho konania iniciovaného obvineným prehodnocovať ani spochybňovať, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania, pretože dovolanie nemôže nahrádzať riadne opravné prostriedky a jeho podanie nie je prípustné v rovnako širokom rozsahu (čo do dôvodov okruhu napadnutelných rozhodnutí, oprávnených osôb atď.) aký je charakteristický pre riadne opravné prostriedky. Dovolanie a rozhodnutie o ňom znamená prelom do právoplatných rozhodnutí, a preto spravídla narušuje stabilitu konečného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Z toho dôvodu možno dovolanie aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu, alebo jemu predchádzajúceho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov.

K námietke obvinených, že vykonané odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky bolo nezákonné, najvyšší súd dôvodí nasledovné:

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 166/2003 o ochrane súkromia účinného do 30. júna 2004, informačno-technický prostriedok možno použiť iba vtedy, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na zabezpečenie bezpečnosti štátu, obrany štátu, predchádzanie a objasňovanie trestnej činnosti, alebo na ochranu práv a slobôd iných. Použitím informačno-technického prostriedku sa môže základné právo alebo sloboda obmedziť len v nevyhnutnom rozsahu a nie dlhšie, ako je to nevyhnutné na dosiahnutie zákonom uznaného cieľa, na ktorý slúži.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 166/2003 Z. z. účinného do 30. júna 2004 informačno-technické prostriedky možno použiť iba na základe predchádzajúceho písomného súhlasu zákonného sudcu (ďalej len „súhlas“) len na nevyhnutný čas, najdlhšie však na šesť mesiacov. Lehota začína plynúť dňom udelenia súhlasu. Ak je nevyhnutné použiť naraz, alebo následne niekoľko druhov informačno-technických prostriedkov, každý z nich možno použiť len v rozsahu výslovne udeleného súhlasu. Ak sa má informačno-technický prostriedok použiť v miestach, ktoré nie sú verejne prístupné, zákonný sudca rozhodne aj o tom, či sa súhlas vzťahuje aj na vstup na tieto miesta.

Ods. 3 predmetného ustanovenia stanovuje, že žiadosť o použitie informačno-technického prostriedku (ďalej len „žiadost“) sa predkladá písomne príslušnému súdu.

Žiadosť musí obsahovať:

- a) druh informačno-technického prostriedku, ktorý sa má použiť, miesto jeho použitia, navrhovaný čas trvania jeho použitia, údaje o osobe, voči ktorej sa má tento prostriedok použiť,
- b) informácie o predchádzajúcom neúčinnom alebo podstatne sťaženom odhaľovaní a dokumentovaní činnosti, pre ktorú sa podáva žiadosť,
- c) dôvody na použitie informačno-technického prostriedku. Súd nesmie rozhodnúť o žiadosti, ktorá nemá zákonom ustanovené náležitosti, a takúto žiadosť vráti žiadateľovi.

Ústavný súd riešil danú problematiku, pričom z jeho rozhodnutí vyplýva nasledovné:

„Ústavný súd považuje namietaný súhlas krajského súdu za neodôvodnený a nelegálny. Len nekonkrétne (rámcové) náznaky odôvodnenia (spočívajúce iba v odkaze na zákon), absenciu ďalších požadovaných zákonných náležitostí a výskyt ďalších zmienených nedostatkov, ktoré svedčia o celkovo zjavne formálnom prístupe krajského súdu pri rozhodovaní o takom závažnom zásahu do súkromia sťažovateľa, nemožno akceptovať. Súdna ochrana, ktorá predstavuje v súbore legislatívnych opatrení zameraných na ochranu súkromia v intenciách ústavy, listiny a dohovoru neopomenuteľnú garanciu pre dotknuté osoby, a poskytnutie ktorej je výlučne úlohou príslušného súdu, sa za zistených okolností javí ako iluzórna (III. ÚS 490/2015)“.

„Vydanie súhlasu, či príkazu na odpočúvanie si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu

argumentáciu, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky na tento zásah do práva na súkromie. Bez takéhoto odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je súhlas či príkaz spravidla nepreskúmateľný (I. ÚS 114/2012)".

„Preskúmateľnosť dôvodnosti vydania súhlasu na použitie informačno-technických prostriedkov podľa § 4 zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov (zákon o ochrane pred odpočúvaním), v znení neskorších predpisov, či príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností podľa § 88 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005, si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky pre tento zásah do práva na súkromie. Bez takéhoto odôvodnenia, opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je súhlas či príkaz spravidla nepreskúmateľný (I. ÚS 274/05)".

Z uvedeného teda vyplýva, že skutky pod bodom I.-IX. sa stali v období od 23. marca 2004 až 3. mája 2004, teda sa na tieto vzťahovali súhlasy na použitie ITP v zmysle zákona č. 166/2003 Z. z., ktoré boli vydané Krajským súdom v Košiciach (sp. zn. KS-V-73/2004-3, KS-V-85/2004-3, KS-V-99/2004-3, KS-V-98/2004-3).

Z označených nálezov ústavného súdu je potrebné vyvodiť, že príslušný sudca Krajského súdu v Košiciach vydal tzv. „formulárové" súhlasy na použitie ITP, ktoré s veľkou pravdepodobnosťou pripravil žiadateľ a sudca len doplnil chýbajúce údaje a podpísal ich. Nielen žiadosti o súhlas na použitie ITP, ale ani samotné súhlasy na použitie ITP neboli riadne odôvodnené a obsahovali i formálne pochybenia. Najvyšší súd preto konštatuje, že takto vydané súhlasy sú nezákonné, pretože neobsahujú všetky zákonom predpísané náležitosti. Takéto konštatovanie ústavný súd vyslovil vo vyššie uvedených nálezoch, kedy konštatoval porušenie práv sťažovateľa, a to aj práva na zákonného sudcu.

Podľa § 88 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 v trestnom konaní pre obzvlášť závažný trestný čin, korupciu, trestný čin podľa § 158 Trestného zákona, alebo pre iný úmyselný trestný čin, na ktorého konanie zaväzuje vyhlásená medzinárodná zmluva, možno vydať príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností, ak možno dôvodne predpokladať, že zistené skutočnosti budú významné pre trestné konanie. Ak sa pri odpočúvaní a zaznamenávaní telekomunikačných činností zistí, že obvinený komunikuje so svojím obhajcom, takto získané informácie nie je možné na účely trestného konania použiť a musia sa predpísaným spôsobom bezodkladne zničiť; to neplatí, ak ide o informácie, ktoré sa vzťahujú na vec, v ktorej obhajca nezastupuje obvineného.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností vydáva písomne pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní sudca na návrh prokurátora, v konaní pred súdom aj bez takého návrhu sudca alebo predsedu senátu. Ak ide o vec, ktorá neznesie odklad, a písomný príkaz sudcu nie je možné získať vopred, môže pred začatím trestného stíhania vydať príkaz prokurátor, ak odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností nie je spojený so vstupom do bytu iného; takýto príkaz musí najneskôr do 24 hodín od jeho vydania potvrdiť sudca, inak stráca platnosť, a takto získané informácie nie je možné na účely trestného konania použiť a musia sa predpísaným spôsobom bezodkladne zničiť.

Podľa ods. 3 citovaného ustanovenia, príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností sa musí vydať písomne a odôvodniť, a to osobitne na každú účastnícku stanicu. Súčasne v ňom musí byť určená osoba, ktorej sa odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností týka, a doba, po ktorú sa bude odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností vykonávať. Doba odpočúvania a záznamu nesmie trvať dlhšie ako šesť mesiacov. Túto dobu môže predseda senátu a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca predĺžiť vždy na dobu ďalších šesť mesiacov. S príkazom sa nakladá ako s utajovanou skutočnosťou. Odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností robia príslušné orgány Policajného zboru.

Skutky uvedené pod bodom X.- XV. napadnutého rozsudku sa stali v období od 17. mája 2004 až 23.

augusta 2004, teda na tieto sa vzťahovali príkazy na použitie ITP podľa § 88 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31.12.2005 vydané Krajským súdom v Prešove z 13. mája 2004 (KSPO-D-215/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-216/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-217/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-218/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-219/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-220/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-221/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-222/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-223/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-224/2004-Ntt-OUS, KSPO-D-225/2004-Ntt-OUS), prípadne už vyššie spomínanými súhlasmi vydanými Krajským súdom v Košiciach.

Takéto príkazy vydané sudcom pre prípravné konanie možno označiť taktiež za „formulárové príkazy“. Najvyšší súd preto konštatuje, že takto vydané príkazy sú taktiež nezákonné, pretože neobsahujú všetky zákonom predpísané náležitosti.

Ochrana korešpondencie je súčasťou širšej kategórie, ktorou je ochrana súkromia. Ochrana súkromia je zakotvená vo viacerých ustanoveniach ústavy, naproti tomu ochrana práva na súkromie je v dohovore sústredená v čl. 8. Ústavný súd už v minulosti viackrát judikoval, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „ESLP“). Tak je to aj v súvislosti s danou problematikou.

V štruktúre čl. 8 Dohovoru sa odzrkadľuje tzv. negatívna povinnosť štátu spočívajúca v obmedzení zásahov verejnej moci do súkromného života každého nositeľa tohto práva. Zatiaľ čo čl. 8 ods. 1 Dohovoru jednoznačne garantuje adresátovi tejto právnej normy právo na súkromie, odsek 2 citovaného článku prísne limituje a taxatívne vymedzuje povolené zásahy štátu do súkromnej sféry jednotlivca. Vzhľadom na skutočnosť, o akej svedčí závažnosť možných zásahov štátu do práva na súkromie, čo je veľakrát spojené s následkami ťažko napravitelnými, štrasburské orgány ochrany práva vnímajú v koncepcii práva na súkromie aj pozitívnu povinnosť štátu podniknúť všetky kroky proti porušovaniu tohto práva. Prelomovým rozhodnutím v tomto smere bolo rozhodnutie ESLP vo veci Marckx c. Belgicko z 13. júna 1979, ktoré rozšírilo ochranu práva na súkromie aj na prípady, keď štát nevytvoril podmienky proti porušeniu tohto práva, z čoho bol odvodený tzv. pozitívny záväzok štátu na vytvorenie takých podmienok, ktoré by znemožňovali porušenie práva na súkromie.

Súčasťou základného práva na súkromie podľa čl. 22 Ústavy a čl. 13 Listiny je aj právo na ochranu informácií prenášaných prostredníctvom sietí rôznych telekomunikačných operátorov, pričom použitím gramatického (jazykového) výkladu týchto právnych noriem je táto skutočnosť nepochybná.

V čl. 8 ods. 1 Dohovoru je ako súčasť práva na súkromie uvedená aj ochrana korešpondencie. Uvedený pojem korešpondencie vykladá ESLP veľmi široko. V rozsudku vo veci Huvig c. Francúzsko z 24. apríla 1990 ESLP uviedol, že čl. 8 ods. 1 Dohovoru nepoužíva žiadne adjektívum, aby kvalifikoval slovo „korešpondencia“, pričom konštatoval, že v kontexte s korešpondenciou, formou telefonických hovorov, nie je ani potrebné takúto kvalifikáciu urobiť a jednoznačne uznal telefonické hovory za formu korešpondencie chránenú čl. 8 ods. 1 Dohovoru.

Z hľadiska metodologického, ESLP pri sťažnostiach týkajúcich sa porušenia práva na súkromie po uznaní, že ide o právo chránené čl. 8 Dohovoru, najprv posudzuje kritérium zákonnosti, potom legitimitu a napokon proporcionality zásahu. Ak zistí nesúlad so zákonom, potom už ďalšie dve podmienky neskúma a konštatuje porušenie čl. 8 Dohovoru. Legalita zásahu štátu do tohto práva je determinovaná zákonom, čo predpokladá aj čl. 8 ods. 2 Dohovoru. Takýto zásah orgánu verejnej moci musí byť teda vždy súladný so zákonom a predvídaný konkrétnou právnou normou. Legalita takýchto zásahov štátu úzko súvisí s ich legitimitou, to znamená, že tieto zásahy sa môžu uplatniť len v prípadoch a okolnostiach, ktoré priamo vyplývajú z čl. 8 ods. 2 Dohovoru, t. j. ak ide o záujem štátu, spoločnosti alebo jednotlivca. Výber prostriedkov pri týchto zásahoch štátu do práva na súkromie je ponechaný na voľnú úvahu orgánu verejnej moci, avšak pri dodržaní limitov spočívajúcich v nevyhnutnosti daných zásahov a v dodržaní princípov a zásad vlastných demokratickej spoločnosti.

Nezákonnosť dôkazov v zmysle čl. 8 Dohovoru, môže vyplývať z troch dôvodov, ktoré zodpovedajú podmienkam, ktorými ods. 2 tohto ustanovenia podmieňuje prípustnosť akéhokoľvek zásahu (Halfort

proti Spojenému kráľovstvu), štátneho orgánu do práva na súkromie (Klass a ďalší proti Nemecku, Silver a ďalší proti Spojenému kráľovstvu).

Prvým dôvodom nezákonnosti dôkazu v zmysle čl. 8 Dohovoru môže byť skutočnosť, že sporný zásah do práva na súkromie nebol vykonaný v súlade so zákonom (podmienka legality). Táto podmienka teda do značnej miery, avšak nie celkom, splýva so „zákonnosťou“ v zmysle súladu s vnútroštátnym právom. Ak dôkaz z tohto pohľadu nezákonným nie je, nezákonnosť môže ďalej vyplývať z neprímeranosti zásahu do práva na súkromie (zásada proporcionality), alebo z neodôvodnenosti jedným zo záujmov, ktoré čl. 8 ods. 2 Dohovoru uvádza (zásada legitimacy).

Z podmienky legality vyplýva požiadavka na existenciu normy umožňujúcej získanie dotknutého dôkazu zásahom do práva na súkromie (existencia normy) a na jej kvalitu (vlastnosti normy).

Existencia normy - podmienka legality v prvom rade znamená, že zásah do práva na súkromie musí byť nielen umožnený, ale dokonca predvídaný vnútroštátnym právom (in accordance with the law). Vnútroštátne právo musí pre zásah do práva na súkromie poskytnúť zákonný základ. „Zákon“ v zmysle čl. 8 ods. 2 Dohovoru ESĽP vo svojej judikatúre interpretuje materiálne a nie formálne. Rozumie sa ním ako zákon, tak ďalšie právne predpisy a dokonca aj judikatúra (Klass a ďalší proti Nemecku, Silver a ďalší proti Spojenému kráľovstvu, Kruslin proti Francúzsku, Malone proti Spojenému kráľovstvu).

Vlastnosti normy - ESĽP kladie určité kvalitatívne požiadavky na normu vnútroštátneho práva. Vnútroštátna právna úprava musí spĺňať určité vlastnosti, ktoré vyplývajú z princípu vlády práva (rule of law). Ich zmyslom je predovšetkým poskytnutie záruk proti arbitrárnym zásahom do práva na súkromie s tým, že riziko arbitrárnosti a zneužitia hrozí najviac práve v oblastiach, kde výkonná moc koná tajne (Malone proti Spojenému kráľovstvu). Nezákonnosť dôkazu tak môže vyplývať i z nedostatočnej kvality zákonného základu pre zásah do práva na súkromie.

Požiadavky na kvalitu normy možno rozdeliť na formálne a obsahové.

Formálne požiadavky - vnútroštátna norma musí byť v prvom rade dostatočne dostupná verejnosti a právne záväzná (Kruslin proti Francúzsku, Khan proti Spojenému Kráľovstvu, Silver a ďalší proti Spojenému Kráľovstvu, Shimovolas proti Rusku, Khan proti Spojenému Kráľovstvu, Narinen proti Fínsku).

Obsahové požiadavky - v prípade odposluchov z judikatúry ESĽP vyplývajú nasledujúce minimálne (Valenzuela Contreas proti Španielsku) požiadavky na konkrétne záruky proti arbitrárnosti, alebo zneužitiu, ktoré musí vnútroštátny „zákon“ povoľujúci vykonanie odposluchov obsahovať

- vymedzenie okruhu trestných činov, u ktorých je možné pristúpiť k vykonaniu odposluchu,
- vymedzenie kategórie osôb, ktoré môžu byť odpočúvané,
- upresnenie maximálnej doby, po ktorú možno odpočúvanie vykonávať,
- definíciu procesných podmienok pre spracovanie súhrnnej správy o odposluchoch,
- záruky pre presné a úplné odovzdanie odposluchov sudcovi a obhajobe,
- definíciu podmienok vymazania, alebo zničenia odposluchov, najmä v prípade zastavenia konania, či oslobodenia spod obžaloby.

Zákonnosť a procesná použiteľnosť informácií získaných použitím ITP sa odvodzuje od zákonného rozhodnutia príslušného orgánu (v tomto prípade sudcu pre prípravné konanie) o použití ITP. Hoci z vyššie uvedeného explicitne nevyplýva zdôvodnenie príkazu, samotný Trestný poriadok ustanovuje požiadavku riadneho odôvodnenia príkazu vydaného podľa § 88 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005. Je to tak preto, že hoci ide o závažný zásah do základného práva, dotknuté osoby nemajú možnosť podať proti takému príkazu opravný prostriedok a o jeho vydaní sa dozvedia spravidla až dodatočne, keď už zásah do práva na súkromie bol realizovaný. Majú preto možnosť žiadať o jeho preskúmanie až dodatočne. Preskúmateľnosť dôvodnosti jeho vydania si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky pre

tento zásah do práva na súkromie. Bez takéhoto odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je daný príkaz spravidla nepreskúmateľný. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že vzhľadom na utajený charakter odpočúvania by bolo neúnosné a kontraproduktívne uviesť v odôvodnení konkrétne skutočnosti odôvodňujúce vydanie príkazu, lebo tieto by mohli jeho účel zmať. V skutočnosti je však opak pravdou. Práve vzhľadom na utajený charakter odpočúvania nič nebráni tomu, aby dôvody ktoré viedli sudcu pre prípravné konanie k vydaniu príkazu, ktorým bolo nariadené odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky podľa Trestného poriadku, boli konkrétne uvedené. Pri dodržaní režimu utajenia sa dotknuté osoby môžu o vydaní tohto rozhodnutia a o dôvodoch, ktoré k tomu viedli, dozvedieť len dodatočne (III. ÚS 133/2010).

V predmetnej veci príkazy obsahovali len veľmi strohé odôvodnenie, na základe ktorého sa obvinení mohli dodatočne dozvedieť len to, na základe žiadosti ktorého orgánu došlo k odpočúvaniu a záznamu telefonických hovorov uskutočnených prostredníctvom účastníckej telefónnej stanice užívanej jeho osobou, dobu platnosti udeleného súhlasu, ako aj konštatáciu, že získanie relevantných informácií bolo iným spôsobom podstatne sťažené, resp. nemožné. Krajskými súdmi zvolenú podobu odôvodnenia najvyšší súd považuje za nedostatočnú a formálnu, pretože oboznámenie sa s obsahom odôvodnenia príkazu dovolateľom neodkrylo súvislosti a okolnosti, na základe ktorých by pochopili odôvodnenosť takéhoto zásahu do ich práva na súkromie. Z uvedeného dôvodu najvyšší súd považuje namietané príkazy za neodôvodnené a nelegálne. Len chabé náznaky odôvodnenia pri tak závažnom zásahu do ústavných práv obvinených nemožno akceptovať.

Obdobne EŠLP vyslovil porušenie čl. 8 Dohovoru v prípadoch Dragojević proti Chorvátsku, Bašić proti Chorvátsku, ktorý v týchto rozhodnutiach uviedol, že v prípade sťažovateľa príkazy vydané vyšetrovateľom (sudca pre prípravné konanie) vychádzali len z vyjadrenia odvolávajúceho sa na žiadosť orgánov činných v trestnom konaní a tvrdenia, že vyšetrovanie nemohlo byť vykonané inými prostriedkami, bez akýchkoľvek informácií o tom, či menej invazívne prostriedky boli dostupné. Spomínané odôvodnenia neobsahovali žiadne podrobnosti alebo konkrétne skutočnosti, ktoré by viedli k záveru, že sťažovateľ pravdepodobne spáchal určitý trestný čin a že vyšetrovanie nebolo možné vykonať iným, menej do práv zasahujúcim spôsobom.

EŠLP ale súčasne nevyslovil porušenie čl. 6 Dohovoru, nakoľko v prejednávanej veci sťažovateľ nespochybňoval vierohodnosť získaných dôkazov a navyše mal dostatočnú možnosť spochybniť ich autenticitu a namietat ich použitie, a to pred súdom prvého stupňa, odvolacím súdom, ako aj ústavným súdom. Vnútroštátne súdy sa námietkam sťažovateľa venovali a svoje rozhodnutia odôvodnili. Súd tiež poznamenal, že záznamy z odpočúvania neboli jedinými dôkazmi, na ktorých bolo odsúdenie sťažovateľa založené. Podľa súdu boli práva sťažovateľa rešpektované a k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru nedošlo.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky teda samotná skutočnosť, že príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej činnosti neobsahuje odôvodnenie, resp. jeho odôvodnenie je po obsahovej stránke nedostatočné, nemusí mať za každých okolností ten následok, že dôkaz získaný na základe takéhoto príkazu je po podaní obžaloby v súdnom konaní nepoužiteľný.

Z nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. I. ÚS 274/2005, I. ÚS 117/2007, III. ÚS 80/2008, II. ÚS 28/2009, IV. ÚS 121/2009 a ďalšie) v podstate vyplýva, že ak príkaz na zaznamenávanie telekomunikačnej činnosti nie je dostatočne odôvodnený, spravidla pôjde o porušenie čl. 22 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach, avšak v prípade, že skutočnosti uvedené v obžalobe sú podporené aj inými zákonnými dôkazmi, takéto dôkazy získané na základe predmetných odposluchov je možné použiť ako usvedčujúci dôkaz.

Takýto právny záver, ako ústavne konformný, akceptoval aj ústavný súd vo svojom náleze z 1. júla 2015, sp. zn. II. ÚS 653/2013 s tým, že „samotná skutočnosť, že príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej činnosti, či už podľa § 88 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku alebo zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov, príkaz na vyhotovenie obrazových, zvukových a iných záznamov podľa § 88e ods. 1, ods. 2, ods. 4 Trestného

poriadku a príkaz na sledovanie osôb a vecí podľa § 88d ods. 1, ods. 4 Trestného poriadku (atď.) neobsahuje odôvodnenie, resp. jeho odôvodnenie je po obsahovej stránke nedostatočné, nemusí mať za každých okolností ten následok, že dôkaz získaný na základe takéhoto príkazu je po podaní obžaloby v súdnom konaní nepoužiteľný".

Na námietku obhajoby, že príkazy na použitie ITP neobsahovali titul, meno a priezvisko sudcu, ktorý predmetné príkazy vydával, je potrebné poukázať na skutočnosť, že neuvedenie titulu, mena a priezviska sudcu v príkazoch na použitie ITP predstavuje formálnu chybu príkazu, ktorá ale nespôsobuje nezákonnosť príkazov. Takýto záver zodpovedá koncepcii materiálneho právneho štátu, ktorá zahŕňa požiadavku na obsahovú a hodnotovú kvalitu právneho predpisu najmä zákona, ktorý má zabezpečiť primeranosť použitého právneho prostriedku implementovaného vo zvolenej legislatívnej regulácii vo vzťahu k legislatívnemu cieľu sledovaného zákonodarcom (zákonodarcom deklarovanému účelu právnej regulácie) a súlad zvoleného legislatívneho opatrenia s ústavnými princípmi a demokratickými hodnotami vytvárajúcimi koncept materiálneho právneho štátu. Prísne kritéria pri uplatňovaní princípu právneho štátu musia platiť pre obsah právneho predpisu, t. j. predovšetkým toho, ktorým sa zasahuje do základných práv a slobôd. Orgán aplikácie práva sa tak môže, ba dokonca musí odchýliť od doslovného znenia právneho textu v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje požiadavka ústavne konformného výkladu (primerane PL. ÚS 22/06, PL. ÚS 32/95, II. ÚS 50/01, I. ÚS 117/07, PL. ÚS 814/98, PL. ÚS 32/95).

Ochrana práv obvineného nemôže byť len prísne formálna (vychádzajúca iba z doslovného znenia právneho predpisu upravujúceho to ktoré právo). Každé právo obvineného a tomu zodpovedajúca povinnosť orgánov verejnej moci postupovať tak, aby toto právo bolo dodržané, má vždy zároveň aj materiálny obsah vyjadrený účelom a cieľom právneho predpisu. Preto je prípustné a napokon i potrebné konvalidovať prípadné formálne pochybenie orgánu verejnej moci v úvodnej fáze konania v ďalšom procesnom postupe, ak tým bude naplnený materiálny rozmer príslušného právneho predpisu. S ohľadom na to, i keď v určitom štádiu konania došlo k nesprávnemu procesnému postupu (v tomto prípade v príkazoch chýba titul, meno a priezvisko oprávneného orgánu verejnej moci), tento nedostatok možno v ďalšom konaní napraviť napríklad tak, že v odvolacom konaní nadriadený súd overí subjekt oprávnený na vydanie príkazov na použitie ITP. S ohľadom na konečné rozhodnutie dovolacieho súdu vyššie uvedené má len akademický rozmer.

Dovolací súd rešpektujúc koncepciu materiálneho právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy) uzatvára, že hoci postup sudcov pre prípravné konanie pri vydaní príkazov na použitie ITP nebol formálne perfektný, keď v príkazoch chýba úplné označenie orgánu o ktorého rozhodnutie ide, neznamená táto okolnosť absolútnu nepoužiteľnosť príkazov na použitie ITP a ani to, že zásah do práva na súkromie dotknutých osôb (len z dôvodu formálneho nedostatku - chýbajúce meno sudcu, pri naplnení materiálnych predpokladov) odporuje zásadám legality, legitimacy a proporcionality.

Chýbajúci titul, meno a priezvisko príslušného orgánu na príkaze na použitie ITP je síce formálnym nedostatkom týchto príkazov v zmysle § 181 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktorý ale pri perfektnom postupe podľa § 114 Trestného poriadku a pri naplnení všetkých materiálnych predpokladov na vydanie príkazu na použitie ITP nespôsobuje jeho absolútnu nepoužiteľnosť, a teda nie je takým nedostatkom tohto rozhodnutia a ani procesného postupu, ktorý by bez ďalšieho vylúčil použiteľnosť informácií získaných prostredníctvom ITP na základe takéhoto príkazu, najmä ak v ďalšom konaní bolo spoľahlivo preverené, že príkaz bol vydaný subjektom na to oprávneným. Podľa názoru najvyššieho súdu by opak odporoval koncepciu právneho štátu.

Pokiaľ prokurátor vo svojom vyjadrení poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5To/9/2011, tu si najvyšší súd dovoľuje poukázať na skutočnosť, že v predmetnej veci išlo o príkazy na záznam telekomunikačnej prevádzky, ktoré neboli síce riadne odôvodnené, avšak v kontexte iných priamych, resp. nepriamych dôkazov (výpovede svedkov, faktúry, výpisy z účtov), neboli jediným a rozhodujúcim dôkazom, ktorý mal slúžiť na uznanie viny. Nakoľko však časť záznamov telekomunikačnej prevádzky bola skartovaná, senát najvyššieho súdu vyhodnotil tieto záznamy ako

nezákonné. V tejto predmetnej veci najvyšší súd zdieľa právny názor uvedený v rozhodnutí Najvyššieho súdu 5To/9/2011 (argumenty doplnené v rozhodnutí 5To/8/2018) a teda: nezákonné príkazy na uskutočnenie odpočúvania a záznamu telekomunikačnej prevádzky, ktoré sú podporené inými priamymi alebo nepriamymi dôkazmi, je možné použiť ako usvedčujúci dôkaz.

Najvyšší súd sumarizuje nasledovné:

V predmetnej veci príkazy, resp. súhlasy na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, nespĺňali zákonné požiadavky v zmysle § 88 Trestného poriadku účinného do 31.12.2005 resp. zák. č. 166/2003 Z. z., pretože neboli náležite odôvodnené (dokonca si súd nedal ani toľko námahy, aby do odôvodnenia svojho rozhodnutia aspoň opísal veľmi dobre odôvodnený návrh prokurátora Krajskej prokuratúry v Prešove na použitie ITP) a preto ich najvyšší súd považuje za nezákonné.

Takto vykonané „odposluchy“, ktoré ako vyplýva už z prvého rozhodnutia okresného súdu, celkom jednoznačne tvoria jediný, resp. rozhodujúci dôkaz v predmetnej veci, nemôžu bez podpory iného významného usvedčujúceho dôkazu slúžiť ako podklad na vyslovenie viny, pretože by to odporovalo čl. 8 Dohovoru ale najmä čl. 6 Dohovoru.

Výnimku z uvedeného tvoria skutky pod bodom III. a pod bodom XII. napadnutého rozsudku, keď vykonané odposluchy sú podporené výpoveďou W. W., v dôsledku čoho vykonaný záznam telekomunikačnej prevádzky netvorí jediný usvedčujúci dôkaz preukazujúci vinu obvinených, a preto aj vzhľadom na vyššie uvedené, je možné tieto záznamy telekomunikačnej prevádzky, v kombinácii s výsluchom W. W., použiť ako usvedčujúci dôkaz. S ohľadom na uvedené bude možné v ďalšom konaní na okresnom súde použiť na prípadné rozhodnutie o vine len tie „výsledky odposluchov“ ako usvedčujúci dôkaz, ktoré sú podporené výpoveďou W. W. (skutky pod bodom III. a XII.).

Dovolací súd považuje za potrebné poukázať aj na skutočnosť, že najvyšší súd rozhodoval o dovolaní obvinených V. V., W. V., V. C., T. K. a V. H., preto bude Okresný súd Prešov musieť vykonať dokazovanie vo vzťahu k osobe týchto obvinených. Vo vzťahu k osobe obvinených W. W., V. K., T. K., W. H., W. K., B. S. a V. Y. najvyšší súd nemohol aplikovať princíp beneficium cohaesionis, pretože zrušiť rozhodnutie na základe toho istého dôvodu (okolnosti) aj v prospech iného spoluobvineného (v prospech ktorého nebol podaný opravný prostriedok) nie je súčasťou dovolacieho konania. Tento princíp je možné uplatniť iba v sťažnostnom alebo odvolacom konaní. Vo vzťahu k právoplatnému rozhodnutiu zákon uplatnil princíp individuálnej ochrany obvineného, preto napadnuté rozhodnutia v predmetnej veci zostávajú právoplatné v časti týkajúcej sa obvinených W. W., V. K., T. K., W. H., W. K., B. S. a V. Y.. (1TdoV/16/2011, II. ÚS 540/2018, II. ÚS 144/2019)

Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.